

Рецензия

**По процедура за получаване на образователна и научна
степен „доктор” на**

Бинка Иванова Катетерова -Добрева

**Свободен докторант във факултета по изкуства (катедра
„Музика”) към Югозападен университет „Неофит Рилски”**

**Тема на докторската работа „Модел за обучение в областта
на песенния фолклор на деца от 4 до 14 годишна възраст”**

Преподавател в 144СОУ „ Народни будители” гр. София

Рецензент: доц. Йорданка Неделчева Стоянова

Варненски Свободен Университет „Черноризец Храбър”

гр. Варна

В миналото на нашия народ фолклорът е играл изключителна роля. Векове наред народът запазил своята българска душа. Това той дължи на своята песен. Тази дивна българска песен! И както изворът дава сила на буйната река, така родното гнездо, родната стряха дава за цял живот на човека вдъхновение, сила и красота. И той винаги се връща при този извор, за да почерпи отново нови сили, умение, любов и красота.

Бинка Добрева е родена на 11 март 1960 г. в гр. Ямбол. От рождението до днес животът ѝ е изпълнен с песен и отдаден на музиката. Тя има впечатляващ път в музикалното си образование, в научната си кариера. Притежава многостранна музикално-практическа, теоретична и научна подготовка.

Любовта ѝ към българския фолклор съвсем естествено я води в Музикално училище „Филип Кутев” гр. Котел. Още по време на обучението си със своята упоритост и желание, тя успява да разгърне своя музикален талант. В много концертни програми на своето училище и общоградски музикални прояви, Бинка Добрева пее като солистка народни песни, които ѝ помагат в професионалното израстване. Тя е певица с изключително дарование, чист и мек глас, уникален в своята звучност и орнаментика. На своите концертни изяви излива мелодията спокойно, уверено и технически равностойно. Пее песни с разнообразна метрична и ладова организация и сценично поведение с което респектира и завладява

публиката. Надарена от природата с много добри певчески данни има щастието да бъде в атмосфера на една чудесна народна певческа школа – Висша музикална академия гр. Пловдив. Благодарение на тази добра подготовка, с упоритост и любов към народната песен тя получава значителни награди от национални и международни конкурси и фестивали.

Погледът върху нейната работа проследява активната и концертна дейност като солист в народния хор „Мистерия на българските гласове”.

С цялата си творческа дейност – художествена, научна и педагогическа, Бинка Добрева остава вярна на вроденото си музикантско призвание на народна певица, диригент и педагог. Тази педагогическа дарба насочва усилията ѝ да предаде на учениците и студентите знания и умения, необходими за бъдещата им работа. Именно тази нейна многостранна подготовка като преподавател, музиковед е предпоставката върху която тя стъпва, за да създаде своята докторска дисертация.

Предложеният труд на Бинка Добрева, озаглавен „Модел за обучение в областта на песенния фолклор на деца от 4 до 14 годишна възраст”, представя и съотнася музикалнообразователните и културни пространства в България и въвежда подробна разработка на оптимизиран модел на обучение по народно пеене от ранното детство до юношеството при днешните градски условия на живот.

Трудът се състои от три основни глави –

Първа глава - ОБУЧЕНИЕТО ПО НАРОДНО ПЕЕНЕ – ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА .

Втора глава - ОБУЧЕНИЕ В ОБЛАСТТА НА БЪЛГАРСКИЯ ПЕСЕНЕН ФОЛКЛОР НА ДЕЦА ОТ 4 до 14 ГОДИШНА ВЪЗРАСТ .

Трета глава - СПЕЦИФИКА НА ЗВУКОИЗВЛИЧАНЕ И ОРНАМЕНТИРАНЕ В РАЗЛИЧНИТЕ БЪЛГАРСКИ ФОЛКЛОРНИ ОБЛАСТИ - ЧАСТ ОТ НАЦИОНАЛНОТО НИ МУЗИКАЛНО БОГАТСТВО .

Организиран в типологична схема – увод, три глави, изводи и заключение, този труд хармонично съчетава теоретична и емпирична част. В пространно разгърнатия увод е обоснована целта на труда, акуратно са посочени и анализирани изследвания на музиколози, фолклористи, вокални педагози, които успешно работят за усвояването и пропагандирането на българския песенен фолклор, но в техните изследвания не се засягат особеностите при обучението на възрастовите групи, върху които е насочен този труд.

Още в увода си Бинка Добрева разглежда проблема за развитие на подрастващите певци, тяхното успешно изграждане, което заема основно място в музикалната педагогика. Оказва ли народната музика влияние на

интелектуалното развитие на децата от ранна възраст? Този въпрос ѝ дава основание да проучи как участието на децата в художествено-творчески фолклорен състав или солист-изпълнител развива тяхната ценностна система. Една от основните идеи в българското образование – за възпитание чрез участие на детето в песенния фолклор дава възможност за развитие и пряко формиране на високостойностни музикални и личностни качества. Целта на Бинка Добрева е да докаже, че чрез художествено творческото фолклорно пеене се създават изключително благоприятни условия и възможности от ранна възраст за бързо интелектуално развитие и в него се изгражда среда за формиране и развитие на специалните музикални способности. Разделя обучителния процес при децата тристепенно, като разглежда спецификата при обучението по народно пеене на всяка поотделно.

Основният принос на предложения труд намирам в това, че за първи път се проследява ролята и мястото на фолклорното пеене в училище, което да намери реално място в образователния процес и да бъде първостепенна задача на всички училищни ръководители. Базирайки се на опита си като народна певица, вокален педагог, в настоящия труд "Модел за обучение в областта на песенния фолклор на деца от 4 до 14 годишна възраст" си поставя задачата да създаде модел на работа за един последователен, тристепенен процес на обучение, като сложността на песенния репертоар изцяло е съобразена с възрастовите особености на децата.

От етапите на подражание през етапите на съзряване и осмисляне на стратегическата цел на музикалното образование в България до конкретните действия за реализация на образователния продукт, в Първа глава е направил обстоен преглед на литературата, която е посветена на методиката на обучение по народно пеене в България и на литература, в която частично е засегната тази проблематика, описва и анализира личния педагогически опит на много специалисти, вокални педагози и преподаватели, институции, стимулиращи обучението по музикално фолклорно изпълнителство, но в труда си не засяга работата и усилията на работещи по периферията на големите градове, а именно в малките градчета и села където все още се намират и живеят немалка част от деца, докосващи се до традиционния фолклор, които тя търси, намира и обучава, с помощта именно на такива колеги, работещи локално.

Най-значителна е Втора глава в която се прави обстоен анализ на обучителния процес по народно пеене, разделяйки го на три възрастови групи: в предучилищна възраст /4 - 6 години/, начален курс /7 – 10 години/ и обучението по народно пеене на 11 – 14 годишна възраст.

За пръв път се характеризира песенния фолклор за деца от различна възрастова група с подробно запознаване, с цел съпреживяване от децата съдържанието на изучаваната народната песен, за да стигнат до нейната същност и логичното драматургично изграждане. Принос в труда е проследяването на основните народно-песенни форми за народното пеене, а именно методиката на обучението, вокално - постановъчни и естетически принципи, сценично поведение, певческа артикулация, значение на словото в песента и др. Анализирани са основните моменти от организационно-методическо и функционално естество за реализация на формацията, предложени са конкретни примери за работа с певците-деца, и е мотивиран всеки компонент от дейността за осъществяване на художествено-възпитателния продукт. Успоредно с индивидуалното обучение по народно пеене разглежда и ансамблово-групово обучение, което допълнително мотивира малките певци и е подходящ преход за преминаване в многогласно пеене, в процеса на вокалното обучение, целенасочено развиване на техните музикални способности, умения и качества.

Именно за това в трета глава тя разглежда всички характерни особености на стила на различните фолклорни области в България, като маниер на пеене, диалектно звукоизвличане, метроритмическо разнообразие, ладови особености, старинност, магическа сила, послание и др., които носи народната ни песен, която е като неизчерпаем източник на теми и идеи, основен камък, на който се гради националната ни музикална култура.

В заключението лаконично са изложени основните изводи на труда като особена стойност има разделът за обучението по народно пеене на деца от 4 до 14 годишна възраст, който е една от алтернативите за включването им в художествения процес, за развиване на техните интелектуални, специализирани и личностни качества и способности.

Не на последно място е приносният характер на дисертацията в педагогически и приложен аспект. Нотираните песни са добра база за обучението на студенти и ученици по народно пеене, както и реален източник за обогатяването на репертоара им със солови песни. В работата си с народните певци вокалният педагог може да ползва тези прекрасни песни на изявени наши изпълнители, които представя Бинка Добрева за усвояване спецификата на музикалните диалекти на българската народна песен. Същевременно тези образци ще провокират създаването и на многогласни песни за народни хорове, вокални групи и др. по-малки и големи формации.

Приноси в дисертационния труд:

Приносите са в няколко направления: Историко-теоретични, Музикално-теоретични, педагогически и практически аспект.

Извънредно важен приносен момент на хабилитационния труд е в това, че не е ограничен в рамките на „кабинетното“ теоретизиране: всички анализи, мотивировки и обобщения са резултат от дълбоко вникване в практиката и от контакта с талантиливите деца.

Позволявам си да направя и препоръка: ръкописът на дисертацията да се подготви и издаде цялостно като монографично издание. За всеки млад артист, диригент и преподавател-музикант, както и за ръководителите на учебни заведения, дисертационният труд би бил изключително необходимо четиво.

Сред основните научни приноси на дисертацията, а те са поне десет, ще групирам следните:

Настоящият труд позволи за пръв път да се анализират тематично, метроритмично и структурно-функционално народните песни за деца от 4 до 14 годишна възраст, обстойно разглежда тристепенното им обучение по народно пеене, успоредно с индивидуалното обучение по народно пеене, разяснява провеждане и на ансамбловото-групово обучение, което допълнително мотивира малките певци и е подходящ преход за преминаване в многогласно пеене; акуратно е обяснен процесът на вокалното обучение, целенасочено развиване на музикалните способности, умения и качества на всяко дете; подробно запознава с цел съпреживяване от децата съдържанието на изучаваната народната песен, за да стигнат до нейната същност и логичното драматургично изграждане.

В модела за обучение особено място заема и стремежът ѝ да постигне всички характерни особености на стила на различните фолклорни области в България, като диалектно звукоизвличане и диалектен език, метроритъм, старинност, магическа сила, послание, които носи народната песен.

Този труд на Бинка Добрева напълно отговаря на всички изисквания за получаване на образователна и научна степен „доктор“, което ми дава основание да предложа на уважаемото научно жури да предложи на Научния съвет на Югозападния университет „Неофит Рилски“ да присъди образователно научната степен „доктор“, на Бинка Иванова Катетерова – Добрева.

Варна, 07.02.2013

Рецензент:

доц. Йорданка Неделчева